

Atskaite par dalību COPA-COGECA darba grupā

Augļi un dārzeņi

2015. gada 2. septembrī, Briselē

1. Viedokļu apmaiņa par situāciju augļu un dārzeņu tirgū

Darba grupas vadītājs aicina visu valstu pārstāvjus, kas piedalās, sniegt ziņojumu par situāciju konkrētā dalībvalstī.

UK – Viena no būtiskākajām problēmām ir cenu svārstības, tirgus neprognozējamība. Šogad problēmas ir ledus salātiem - kvalitāte, piedāvājums. Krievijas tirgu kopumā neredzam kā tik lielu problēmu, jo pamatā dārzeņiem un augļiem ir iekšējais tirgus, bet citu valstu zemās cenas atnāk arī pie mums.

Francija – palielinās vietējo augļu patēriņš un virziens ir pozitīvs, kopumā šis gads ir labāks nekā iepriekšējais, bet cenu un tirgus svārstības joprojām ir lielas.

Spānija – Izjūtam pamatīgu spiedienu no lielveikaliem uz cenu pazemināšanu, lai gan tam nebūtu iemesla, augļu ražas iz zemākas, līdz ar to nav pārprodukcijas, lielā sausuma dēļ, kopumā situācija ir stabila.

Itālija – vasaras augļiem ir pārprodukcija, īpaši smaga tirgus situācija persikiem un aprikozēm. Dēļ sausuma cieš arī augļu kvalitāte.

Polija – Problēma ir liels apjoms zemas kvalitātes dārzeņi, kopumā smaga situācija, zemas cenas. Zemnieki ir uz izdzīvošanas robežas, sācies ir bankrotu vilnis, bet tai pašā laikā ES ar vienu roku dod, bet ar otru piemeklē nebūtiskus pārkāpumus, lai izsniegtos atbalstus paņemtu atpakaļ. Visas situācijas nevar ietērt vienā standartā, un tādēļ burta kalpi jebkurā brīdī atradīs veidu kā atgūt izmaksāto naudu, tas nav normāli. Mēs neredzam nozarei nākotni, jo jau tā zemnieki dzīvo no rokas mutē. Nepieciešams lielāks produktu koncentrēšanas mehānisms, kooperatīvu attīstība, bet tam šobrīd nav naudas. Tāpat Polija pamatīgi cieš no sausuma nodarītā posta. Tiek piedāvāta apdrošināšana, bet ja no n-tūkstošu saimniecībām to izmanto tikai 86 saimniecības., tad kaut kas nav kārtībā.

Zviedrija – Kopumā nav ļoti liela ietekme no Krievijas embargo, tiek aizsargāts vietējais tirgus un vietējie vairum - un mazum - tirgotāji pērk tikai Zviedrijā audzēto produkciju par cenām, kādas ir izdevīgas zemniekiem, nepakļaujas cenu spiedienam no ārpusēm.!!!

Īrija – nav tiešais eksports uz Krieviju, bet ienāk ļoti daudz lētu produktu un zemās cenas ir pamatproblēma zemniekiem. Nav paredzams tirgus.

Čehija – Situācija ir daudz labāka nekā gadu atpakaļ, bet valsts lauksaimnieki cieš no sausuma. Bez lietus periods ilgst 2 mēnešus, būs jūtamas pēc sekas uz āboliem, bumbieriem, plūmēm – izmērs, kvalitāte tiks ietekmēta. Kauleņaugi nav tik ļoti cietuši, cenas vēl joprojām saglabājas diezgan zemas.

Redzam problēmas ar lielveikaliem, tirgotāji neizvēlās šķirnes, kas bija piemērotas Krievijas tirgum, pamatīgs spiediens uz cenām.

Nīderlande – pagājušais gads ļoti slikta situācija augļu sektorā, šogad labāka situācija gurķu un ābolu tirdzniecībā, pārējiem dārzeņiem cenas saglabājas zemas, pat arī ja ir samazinātas sējumu

SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs"

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds
lauku attīstībai

un stādījumu platības. Spiediens uz cenām no lielveikalu puses, kur tirgotāji pat lētākajiem piedāvājumiem nesalīdzina kvalitāti, bet seko līdzi interneta cenām un tādējādi izdara spiedienu uz piegādātāju.

Beļģija – Ļoti būtiska problēma ir bumbieri, kam ir praktiski zaudēts tirgus, bet sezonas beigās cenas ir daudz labākas. Prognozes nav pārāk labas arī nākamajiem gadiem.

Lietuva – slimības bojā dārzeņu kvalitāti, un sausums samazina ražu – ļoti vājas prognozes ražai, spiediens no lielveikaliem uz cenām joprojām saglabājas, neskatoties uz kvalitatīvu dārzeņu trūkumu. Pēdējā nedēļā palielinās cenas milzīgā apjomā. Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, situācija ir daudz labāka, īpaši otrā gada puse. Jau dažiem dārzeņiem ir 100% augstāka cena kā pagājušā gadā – piemēram, kāpostiem.

Latvija – LV kā mazai valstij ļoti būtiski ir sava iekšējā tirgus nosargāšana un sakārtošana. Pat nelielu importa daudzumu ieviešana, pilnībā aptur un sagrauj vietējo zemnieku realizāciju un ienākumus. Kā piemērs ir 2014. gada augusts septembris, kad pēc Krievijas embargo ieviešanas, tomātu imports uz Latviju palielinājās par 30-50%, līdzīga situācija arī burkāniem, kur imports strauji palielinās par ļoti zemām cenām un zemnieki gan burkānu, gan kāpostu platības izvēlējās nenovākt, un pieteikt atbalstam, nevis cerēt uz tirgus palielināšanos un labākām cenām. Šogad cenas normālā līmenī ir atgriezušās tomātiem, gurķiem, burkāniem un sīpoliem, bet pat zemākas, nekā gadu iepriekš ir kāpostiem. Īsos agrās ražas pārprodukcijas brīžos nenovāktu ražu zemnieki ir spiesti iestrādāt augsnē vasaras periodā, pat nesaņemot nekādus atbalstus, bet ciešot zaudējumus. (piem., Ziedkāposti, kabači, agro šķirņu kāposti).

Šobrīd tirgus ir neprognozējams, ir pārāk lielas svārstības, kur dārzeņu pārprodukcija mainās ar to iztrūkumu un zemniekiem ir ļoti grūti prognozēt stabilu ražošanu, gandrīz neiespējami ir sagatavot biznesa plānus un kalkulēt naudas plūsmu. Pie šādas situācijas ir ļoti apgrūtināši pavasaros saņemt apgrozāmo līdzekļu kredītus no bankām un plānot jebkādu attīstību, līdz ar to arī nodrošināt iepriekšējo projektu ietvaros plānoto ikgadējo attīstības koeficientu un iepildīt projektu novērtēšanas atbilstības rādītājus.

Attiecībā uz āboliem un bumbieriem situācija ir daudz labāka, jo LV ļoti labi strādā Skolas augļa programma un tur arī aiziet liela daļa no vietējiem augļiem. Latvijai pat būtu nepieciešams palielināt finansējumu šai programmai.

Attiecībā uz sausuma radītiem zaudējumiem, tad kritiska situācija ir Kurzemes un Zemgales reģionos, kā arī daļā Latgales un Austrumu robežā, bet Latvijas centrālajā daļā lietus ir lijis pietiekoši un ir gaidāmas labas ražas. Tomēr, neskatoties uz iespējami zemākām ražām dārzeņiem visā ES, lielveikali un vairumtirgotāji izdara ļoti lielu spiedienu uz cenām, lai zemniekiem nebūtu iespējas nopelnīt vai pareizāk, atgūt iepriekšējās sezonas zaudējumus.

Portugāle – Pievienojas LV viedoklim, apstiprina, ka tirgotājiem ir liela ietekme uz cenām un to veidošanu, jo ir spiediens no lielveikaliem. Bet vislielākās problēmas, protams, ir pienam un cūkgaļai.

DG vadītājs – Mēs redzam, ka ir lielas atšķirības starp valstīm gan sausumā gan cenās, gan kopējā situācijā.

No Eiropas Komisijas (EK) puses būtu jāturpina atbalstīt iekšējo patēriņu, skolas augļa programma, kas ļoti labi strādā. Joprojām ir lielas tirgus svārstības, kas nav paredzamas, kā arī lielāka uzmanība jāpievērš sausuma radītiem zaudējumiem.

Dominika D. – skatāmies COPAS-COGEAS pozīciju, kā ar visiem iespējamiem līdzekļiem uzlabot situāciju. Jāstrādā arī darba grupā Pārtikas ķēde (Food chain), jo redzam, ka ļoti lielas problēmas ir tieši tirdzniecības tīklos. Tad izvirzām uzlabot un turpināt atbalstīt Skolas augļa programmu, piešķirot finansējumu tur, kur to var veiksmīgi realizēt, vēl lielākā apmērā (piem., Latvijai).

SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs"

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds
lauku attīstībai

Runājam arī par eksporta apdrošināšanām un eksporta kompensācijām, kas ir būtiski, meklējot jaunus tirgus.

Varam jautāt arī kompensācijas sausuma nodarītiem bojājumiem – tas būtu viens no risinājumiem.

Polija – ļoti emocionāla runa, mūsu zemnieki dzīvo no rokas mutē, bet nav iespējas attīstīties, nav iespējas pelnīt un normāli dzīvot, praktiski nav nekādu ienākumu.

Runas turpinās arī ar Polijas negodīgumu un krāpšanos, cik liela ietekme ir soda naudām šobrīd un cik lielus zaudējumus nodara sausums un kā izglābt gan fermerus un kooperatīvus.

Spānijas delegācija uzsver, ka joprojām visvairāk cietušie sektori ir cūkgaļa, piens un dārzeņi. Šīm nozarēm turpmāk ir nepieciešami dažādi izņēmuma atbalsta veidi un jādara viss, lai saglabātu ražošanu laukos, jo šobrīd izskatās, ka saimniecības mirst.

Dominika D. – Jāizdala īstermiņa atbalsta pasākumi un ilgtermiņa atbalsta pasākumi.

Jāatgriežas pie godīgas tirdzniecības prakses diskusijām. Jāiesaistās apdrošināšanas sistēmā, kas strādā un ir izdevīgas saimniecībām.

Klimatisko apstākļu ietekmi vajadzētu mazināt ar apdrošināšanu un papildus kompensācijām. Kā arī investīciju atbalstu laistīšanai un tml. lietām. Spānijā ir 30 % apdrošināšanas pieteikumi. Būtu nepieciešams saprast kāpēc apdrošināšana nestrādā un kādi tur ir iemesli. Piem. LV dārzeņu apdrošināšana ir praktiski 0 līmenī.

Dalībvalstīm (DV) ir nepieciešams iesūtīt zaudējumu apmērus, kāds ir novērojams tirgū pēc Krievijas embargo, lai varētu sagatavot aprēķinus un kopsavilkumu. Kaut vai pašizmaksas attiecība pret cenu, ko atdod zemnieks veikaliem, vairumtirgotājiem. Šos ciparus vajadzētu savākt līdz oktobrim, lai būtu gatavs ziņojums.

2. Politikas vienkāršošana

25. jūnijā ir prezentēts, vēlāk ekspertu grupā izskatīts (55. pants)

Jauns teksts tiks izveidots līdz 29. septembrim, un EK izsūtīs DV jaunu versiju šiem dokumentiem. Nedomāju, ka iesim paragrāfu pēc paragrāfa, jo ja jums ir kādi komentāri tad varam turpināt 12. oktobrī, kad būs nākamā tikšanās, kā arī EK Sociālā dialoga grupa.

Dominika – Lūdzu vēstuli sagatavot no DV par kritiskiem jautājumiem – lai to var apkopot un iesniegt komisijā.

Kopsavilkums un izvirzītās prasības: (Tulkojums LLKC, apkopojums COPA-COGECA)

Vidējā termiņā:

Atverot jaunus alternatīvus tirgus: Eiropas Komisijai ir politiski jāiesaistās, jāizmanto savas pilnvaras, lai novērstu augu veselības šķēršļus trešajās valstīs, ar kurām tika noslēgti divpusējie nolīgumi. EK arī jāveic lielāko daļu sarunas par tirdzniecības nolīgumiem, lai nojauktu barjeras ar parakstītāj valstīm. Eiropas Komisijai vajadzētu izpētīt veidus, kā atbalstīt eksporta apdrošināšanu un eksporta kredītus.

Pārtikas ķēdes: Eiropas Komisijai ir jāatrisina jautājums par negodīgu un nelikumīgu praksi pārtikas ķēdē - izstrādājot direktīvu. Ražotāju organizācijām (ROs) kā arī to apvienībām (ROa), kā arī starpnozaru organizācijām (IBOs) jāļauj piemērot Regulas (ES) Nr. 1308/2013 222. pantu, ne ilgāk kā 6 mēnešus. Attiecībā uz tirgus pasākumiem, Eiropas Komisijai vajadzētu ļaut Starpnozaru organizācijām (IBOs) izveidot vienošanos, atceļot to atsevišķām produktu kategorijām.

Īstermiņā:

COPA-COGECA vēlas pateikties Eiropas Komisijai par nekavējoša (ātru) lēmuma pieņemšanu attiecībā uz termiņa pagarināšanu uz laiku ārkārtas pasākumu īstenošanā

SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs"

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds
lauku attīstībai

dažām augļu un dārzeņu grupām.

2015.

gada 7.

augustā

publicētai

Regulai (ES) Nr. 2015/1369 ir pozitīva ietekme uz tirgiem.

Lai atbalstītu lauksaimnieku ienākumus, COPA-COGECA aicina:

KLP vienkāršošana:

Noregulēt Regulas (ES) Nr. 543/2011 89. pantu attiecībā uz noteikumiem par ražas apdrošināšanas pasākumu īstenošanu. Dalībvalstīm būtu jāatļauj piešķirt papildu atbalstu, kas pārsniedz 50% no apdrošināšanas prēmiju izmaksām, jo augļu un dārzeņu ražošana ir īpaši, cieš no laika apstākļu nelabvēlīgās ietekmes, piemēram, caurvējš un krusa.

Pārskatīt pasākumus par krīzes pārvaldību (novēršanu), t.i., maksimālo summu izņemšanas kompensāciju, pielikuma raksts 79.1 un XI Komisijas Regula (ES) Nr. 543/2011, lai atspoguļotu ražošanas izmaksas uz vienu periodu gadā.

Pārskatīt pasākumus krīzes novēršanai un kompensācijai par izņemšanu, regula (ES) Nr. 543/2011 79.1. pielikums XI, lai atspoguļotu ražošanas izmaksas katram gada periodam.

Pagaidu ārkārtas atbalsta pasākumi:

Ātri Pielāgot Regulu (ES) Nr. 2015/1369, ja tirgus situācija būs pasliktinājusies. Krievijas Federācijas satelīta valstis, tādas kā, Baltkrievija un Kazahstāna, ir uzņēmušas vēl lielākus apjomus, nav iespējams ar pārliecību apgalvot, vai šī tendence turpināsies nākamajā tirdzniecības gadā. Nav iespējams prognozēt, kāds būs valūtas maiņas kurss (cik mainīgs) starp eiro un citām valūtām kā arī, nav izslēgts, ka eiro var kļūt spēcīgāks turpmākajos mēnešos.

Iekšzemes patēriņa veicināšana:

ES iekšējā tirgus atbalsts veicināšana augļu un dārzeņu sektoram. Eiropas patērētāji varētu būt mazāk entuziastiski patērēt augļus un dārzeņus, salīdzinot ar pirmo embargo gadu.

Palielināt finansējumu skolas augļu un dārzeņu programmai attiecībā uz dalībvalstīm, kuras ir izmantojušas visu pieejamo finansējumu.

Edīte Strazdiņa

Paraksts